

ZORG

voor het leven

**Elk
mensenleven
is van waarde**

*Uw steun vergroot
ons bereik!*

***‘Uw dag breekt aan, de
schaduw gaat voorbij.
In dood en leven, Heer,
wees mij nabij.’***

***‘Wat is uw enige houvast in
leven en in sterven?’***

Houvast Levenseinde

Inhoudsopgave

- 3 **Voorwoord**
Houvast
- 4 **Thema**
Begin eens over het einde
- 8 **Onder de loep**
Vastgehouden in het lijden
- 12 **Verbonden**
Houvast bij moeilijke vragen
- 14 **Inzicht**
Wat geeft houvast als
zorg dichtbij komt?

Colofon

Tekst NPV • Realisatie Treffend & Co • Drukwerk Verloop drukkerij BV •
Beeldmateriaal eigen beelden, Van der Wal Fotografie en Film, Shutterstock •
Oplage 42.000

Contactgegevens

Postbus 178
3900 AD Veenendaal
Kerkewijk 115
3904 JA Veenendaal

T (0318) 54 78 88
ma t/m vr 9.00-12.30 uur
E info@npvzorg.nl
W npvzorg.nl

✉ x.com/npvzorgnl
f facebook.com/npvzorg
i instagram.com/npvzorg
in linkedin.com/company/npvzorgvoorhetleven
yt youtube.com/c/NPVZorgvoorhetleven

Gesproken versie van ZORG?
Neem contact met ons op.

Voor alle data geldt:
Deo volente.

Duurzaamheid

ZORG wordt CO₂-neutraal en zo duurzaam mogelijk geproduceerd. Het plastic folie om ZORG is 100% recyclebaar en mag bij het plastic afval.

Contributie en incasso 2026

Uw lidmaatschap wordt automatisch verlengd, tenzij u voor 5 november 2025 heeft opgezegd.

- **Maakt u uw contributie zelf over?**
Dan ontvangt u hiervoor in januari een factuur.
- **Heeft u ons gemachtigd om uw contributie automatisch te incasseren?**
Dan wordt het bedrag omstreeks 15 februari afgeschreven.
- **Heeft u, naast uw contributie, ook een machtiging afgegeven voor een gift in februari?**
Dan wordt deze gift rond 25 februari afgeschreven. We hanteren hiervoor twee verschillende incassomomenten om verwarring met de contributiebetaling te voorkomen.

Lidmaatschap en ledenvoordelen

Lid worden?

Vul uw gegevens in op npvzorg.nl/wordlid. Wilt u het aanmeldformulier per post ontvangen? Bel dan **(0318) 54 78 88** (ma t/m vr 9.00-12.30 uur).

Het lidmaatschap kan elk gewenst moment ingaan en wordt automatisch verlengd.

Contributie lidmaatschap per jaar vanaf 2026

De contributie is € 29,50.

Gezinsleden € 12,50.

Jongeren tot 25 jaar € 12,50.

Adreswijziging of opzegging

Geef uw adreswijziging of opzegging bij voorkeur door via npvzorg.nl/contact of mail naar ledenservice@npvzorg.nl. Opzeggen kan schriftelijk voor 5 november.

NPV steunen?

De NPV is een ledenorganisatie die naast lidmaatschappen afhankelijk is van giften. Wilt u het werk van de NPV financieel steunen? Uw gift is welkom op **NL11 INGB 0004 7118 88** t.n.v. NPV. Wilt u hierbij uw postcode en huisnummer vermelden? Hartelijk dank!
De NPV is een **ANBI**. Mogelijk is uw gift aftrekbaar van de belasting.

Voor meer informatie over doneren, periodiek schenken en nalaten aan de NPV kunt u vrijblijvend contact opnemen met Eline Borgdorff, adviseur Relaties & Fondsen, via **(0318) 54 78 88** (ma t/m do 9.00-12.30 uur) of efborgdorff@npvzorg.nl.

Ledenvoordeel

Als NPV-lid kunt u gebruikmaken van ledenvoordelen. Ga naar npvzorg.nl/ledenvoordeel.

Houvast

‘Wat is uw enige houvast in leven en in sterven?’ U herkent de vraag wellicht, maar dan met een synoniem voor ‘houvast’, namelijk ‘troost’. Het is een behoorlijk indringende en persoonlijke vraag. Dat iemand zomaar vraagt: ‘Wat gaat er om in je hart? Wat is het allerbelangrijkste in je leven? Vertel me eens: als je morgen sterft, waar heeft je leven dan om gedraaid? Wat is je troost, je houvast, je absolute zekerheid?’

Ons leven kent heel veel onzekerheden. Morgen kan je leven er totaal anders uitzien. Is er dan één zekerheid die altijd bestaat? Een vast fundament onder je voeten?

Het antwoord dat de Heidelbergse Catechismus geeft is ‘dat ik het eigendom ben van Jezus Christus’. Heeft u wel eens tegen iemand gezegd: ‘Ik ben er één van Jezus Christus?’

Eigendom zijn van Jezus Christus. Iets is pas je eigendom als je het geërfd hebt of als je ervoor betaald hebt. Christus wil niets liever dan mensen redden uit alle ellende. Zijn kostbare bloed als ‘losprijs’, als afbetaling van al je zonden.

Er zijn allerlei dingen die het leven triest maken: ziekte, het leven niet zien zitten. Het zijn onderwerpen die die we in deze ZORG bespreken: het levenseinde, de opkomende vraag naar euthanasie.

Als Jezus Christus je Eigenaar is, je HEERE, ben je vrij. Zoals een vis in het water tot zijn recht komt, komt ons leven tot zijn bestemming als je met de HEERE leeft. Bij Hem vind je rust, houvast en troost – in leven én in sterven.

Dit is al weer de laatste ZORG van 2025. We zijn dankbaar voor uw steun, gebed en fijne contacten, voor het vele werk van alle vrijwilligers en wat we zo samen in Christus’ naam mochten doen. Zijn zegen toegewenst bij het einde van het jaar!

*Bert-Jan Heusinkveld,
directeur*

Begin eens over het einde

Ali van Dijk

Wat kan je vertellen over het thema van de dag en de aanleiding?

De aanleiding voor de keuze van het thema is een onderzoek dat vorig jaar is gedaan door het Lindeboom Instituut. Aan dit onderzoek werkten NPV-Thuishulpvrijwilligers en vrijwilligers van kerken mee. De vraag van het onderzoek was: In hoeverre ziet u een taak voor uzelf (als vrijwilliger) in het tijdige gesprek over het levenseinde van de hulpvrager? Slechts 7% van de vrijwilligers beantwoordde die vraag met ja. Maar uit datzelfde onderzoek bleek dat in werkelijkheid 70% van de vrijwilligers in de praktijk er mee te maken heeft. Er bleek grote behoefte aan toerusting en meer houvast. Vandaar dat voor deze themadag gekozen is voor het thema *Begin eens over het einde*.

Waar zitten de aarzelingen om over het levenseinde te beginnen?

Vrijwilligers vragen zich vooral af of ze wel bekwaam zijn. En wat nu als de ander een heel ander ethisch denkkader heeft, moet je dan een standpunt innemen? Hoe voer je zo'n gesprek dan goed en zorgvuldig? Verder hebben ze dezelfde aarzelingen die we allemaal hebben bij het levenseinde. Het is toch een onderwerp dat je liever vermijdt. Ze vroegen zich daarnaast heel praktisch af wat ze wel en niet mogen in de praktijk. Hele begrijpelijke vragen!

Wat kan hierbij houvast geven?

Het helpt om te weten dat we die koudwatervrees bij het onderwerp levenseinde allemaal hebben. We hechten aan het leven en toelaten dat het vroeg of laat voorbij zal zijn, is niet makkelijk. Het valt ook niet mee om zo kwetsbaar te zijn in een samenleving met de nadruk op 'jong en gezond'. De geneeskunde is te vaak nog gericht op dat wat technisch allemaal kan. Het is dan niet makkelijk om te bespreken dat het einde vroeg of laat gaat komen. En spreken over het levenseinde raakt niet alleen de persoon zelf, het doet daarnaast iets met de mensen met wie je in gesprek wilt of wel zal moeten.

Het is bovendien goed om te weten waarom tijdig spreken over het levenseinde heel belangrijk is. Als we kostbare tijd verloren laten gaan, dreigt namelijk overbehandeling en dat kan juist lijden toevoegen. Ook mis je dan de tijd om te spreken over de pastorale kant van het levenseinde. Dan wordt het leven mogelijk niet zorgvuldig afgerond ➤

TIPS

Tips om na te denken over het levenseinde. Voor uzelf of om samen met iemand anders te doen.

- Doe de keuzehulp *Tijdig nadenken over het levenseinde*. Dit kan op webpagina npvzorg.nl/keuzehulp-levenseinde.
- De ReisWijzer helpt u op weg. Kijk op webpagina npvzorg.nl/reiswijzer.
- De NPV-Levenswensverklaring, iets voor u? Vraag de brochure aan of kijk op webpagina npvzorg.nl/levenswensverklaring.
- De NPV-Advieslijn is er voor uw vragen. Zie webpagina npvzorg.nl/advieslijn of bel (0318) 54 78 88.

Op 9 oktober jl. vond de jaarlijkse NPV-themadag plaats die in het teken stond van tijdig spreken over het levenseinde. Ruim 100 (voornamelijk) vrijwilligers en coördinatoren van de NPV en uit kerken, werkzaam in de vrijwillige thuishulp, kwamen samen voor een dag vol ontmoeting en toerusting. De hoofdlesing werd verzorgd door Astrid Bokhorst, medewerker van de afdeling Advies & Toerusting. Reden voor Ali van Dijk, werkzaam bij dezelfde afdeling, om met haar in gesprek te gaan over het thema en de inhoud van de dag.

Thema

met alle moeite die dat voor de nabestaanden geeft in de verwerking van het overlijden. Het meest wezenlijke is dat sterven God ontmoeten betekent. Hoe belangrijk is het daarom dat dit aspect het juiste gewicht krijgt. En hoe fijn is het als het spreken over het levenseinde samengaat met goed spreken van de Heere en Zijn Woord.

Tijdens de themadag hebben de vrijwilligers hele concrete en praktische handvatten meegekregen voor hun eigen taak. Vrijwilligers kunnen signalen opvangen (heel belangrijk!) en de hulpvrager vervolgens wegen wijzen naar beschikbare mensen die het van hen over kunnen nemen. Ze hoeven het niet allemaal zelf te doen en te weten. Dit laatste geldt overigens voor iedereen.

Wat kan de NPV hierin betekenen?

De NPV heeft rond dit onderwerp verschillende materialen en diensten beschikbaar. Die kunnen helpen om het gesprek hierover met de ander goed te kunnen voeren. Deze materialen zijn voor iedereen beschikbaar (zie pagina 5).

Wat zou je tot slot nog willen zeggen?

Het onderwerp is veelomvattend. Niet alles hoeft in een keer besproken te worden. Maar begin eens over het einde en zet een eerste stapje! Want vroeg of laat raakt het iedereen. ■

'Uw dag breekt aan, de schaduw gaat voorbij. In dood en leven, Heer, wees mij nabij.'

Tijdens de themadag werd dit onder andere gezongen. Het onderstreept het thema van de dag.

*'Dit zouden al onze
thuishulpvrijwilligers
moeten horen!'*

*'Wat een prachtige, zinvolle lezing over **Begin eens over het einde**. En dan ook nog eens toegespitst op mijn taak als vrijwilliger. Heel leerzaam, voor mijn werk als vrijwilliger, maar ook persoonlijk. Iedereen krijgt hier vroeg of laat mee te maken.'*

Meer informatie

Ook benieuwd naar de lezing van Astrid Bokhorst? Kijk het terug op webpagina npvzorg.nl/terugblik-op-de-npv-themadag.

Wilt u een vrijwilligersbijeenkomst organiseren rond dit thema?

Meerdere medewerkers van de afdeling Advies & Toerusting zijn hiervoor beschikbaar. U kunt een aanvraag doen op webpagina npvzorg.nl/aanvraag-lezing-workshop.

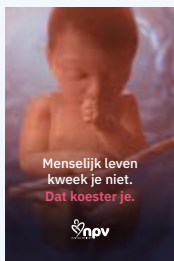
NALATEN

Wilt u nadenken over deze bijzondere manier van geven? Vraag de gratis brochure over nalaten aan via de webpagina npvzorg.nl/nalaten of neem contact op met Eline Borgdorff via **(0318) 54 78 88** (ma t/m do 9.00-12.30 uur) of efborgdorff@npvzorg.nl.

De brochure geeft onder andere algemene informatie over het opstellen van een testament.

'Via mijn testament wil ik aan nieuwe generaties de onschatbare waarde van het leven doorgeven.'

NPV-campagne Menselijk leven kweek je niet, dat koester je

Er ligt een wetsvoorstel van D66 en VVD dat het kweken van menselijk embryo's voor onderzoek zou toestaan. Na het onderzoek worden de embryo's vernietigd.

Voorstanders van embryokweek wijzen op de kansen voor wetenschappelijk onderzoek. Tegenstanders, waaronder de NPV, benadrukken dat embryokweek strijdig is met de waarde van menselijk leven en controversieel onderzoek mogelijk maakt.

De NPV spreekt zich uit tegen embryokweek. Tijdens onze landelijke campagne zonden we radiocommercials uit, overhandigden we bij de Tweede Kamer kaartjes aan politici en voorbijgangers en publiceerden wij diverse artikelen. Klachten over de reclamespotjes bij de Reclame Code Commissie zijn via een verweerschrift weerlegd.

Het is nog niet duidelijk of het wetsvoorstel wordt aangenomen. De NPV blijft alert.

LEDENVOORDEEL

Steun de NPV met een ticket van *Beleef Klassiek*. De compositie *Matthäus Passion* van J.S. Bach vertelt het lijdensverhaal van Christus. The Bach Choir & Orchestra of the Netherlands zijn specialisten in het uitvoeren van deze compositie. Of u nu kiest voor *Matthäus Passion* van Bach, Vivaldi's *Vier Jaargetijden* of andere concerten: als NPV-lid ontvangt u altijd ruim 50% korting op de entree. Met uw ticket steunt u tevens het werk van de NPV voor waardevolle mensenlevens. Ga voor tickets en de concertagenda naar webpagina beleefklassiek.nl/npv of kijk op npvzorg.nl/ledenvoordeel.

Tip: maak de puzzel op pagina 11 en wie weet ontvangt u gratis toegangskaartjes.

Vastgehouden in het lijden

Elise van Hoek en Yvonne Geuze

De cijfers liegen er niet om: in vier jaar tijd is het aantal jonge mensen dat euthanasie krijgt vanwege psychisch lijden fors gestegen. Deze zomer besprak de Tweede Kamer een voorstel van NSC om onderzoek te doen naar de stijging. Dezelfde partij stelde voor om de komende drie jaar euthanasie bij mensen onder de dertig jaar te verbieden. Uit de bespreking bleek dat er geen verbod zal komen. Wel is toegezegd dat er onderzoek zal worden gedaan.

Aantal euthanasie gevallen bij psychisch lijden		
	Totaal	Jonger dan 30
2020	88	5
2021	115	14
2022	115	11
2023	138	22

In 2023 werden er 895 euthanasieverzoeken gedaan door mensen onder de dertig. De meerderheid kreeg 'nee' te horen op hun euthanasievraag, omdat er niet aan de eisen voor euthanasie werd voldaan.

Verhalen met impact

Hoe media schrijven over dit onderwerp doet ertoe. Zo is er het aangrijpende verhaal van de 17-jarige Milou die euthanasie kreeg na uitzichtloos psychisch lijden. Zowel Milou, haar ouders als haar psychiater deelden hun verhaal in de media. Zulke openheid kent risico's. De indruk kan ontstaan dat dit een afgerond, aansprekend verhaal is van diep lijden waarin er écht geen andere mogelijkheid was dan euthanasie. Stilletjes kan de gedachte wortelschieten dat dit de

enige oplossing is. De hulporganisatie 113 ziet een piek in hulpvragen na een media-uiting. Daarom is mediaterrughoudendheid belangrijk, maar ook het delen van hoopgevende verhalen.

Denk aan het verhaal van een 36-jarige man. Hij had te maken met meerdere psychische stoornissen, waaronder schizofrenie, psychoses en hallucinaties. Acht jaar lang hoorde hij in zijn hoofd liedjes uit zijn kindertijd. Therapieën waren geprobeerd, maar gaven niet het gewenste effect. Het lijden werd ondraaglijk voor hem en bracht hem tot een euthanasieverzoek. Tijdens een second opinion, die nodig was om euthanasie te krijgen, werd een werkende therapie gevonden. Deze 36-jarige man hervond levenskracht en trok zijn euthanasieverzoek in.

Denk aan het verhaal van de 24-jarige Noa. Bij EenVandaag (actualiteitenprogramma op TV) vertelde zij dat zij in een situatie heeft gezeten waarin zij echt dacht dat mensen beter af waren zonder haar. Ze had jaren van hulpverlening achter de rug en last van suïcidaliteit. Op haar 21e besloot ze een euthanasieverzoek in te dienen. Toch trok ze dit verzoek later in. Hoewel ze niet zo goed weet waardoor haar wens precies verdween, merkte zij dat het gevoel om te

willen leven weer groeide. Ze weet nog hoe serieus haar euthanasiewens was en probeert met haar inzichten anderen te helpen. Haar boodschap is: 'Ik

*'Hou vol, het wordt weer minder -
Daar kon ik toen niks mee, maar nu
voel ik het wel zo.'*

weet nu - en dit is wat mensen altijd tegen me zeiden en dat ik daar toen niks mee kon - dat als je er zo middenin zit: hou

vol, het wordt weer minder - daar kon ik toen niks mee maar nu voel ik het wel zo.'

Jonge vrouwen

Euthanasieverzoeken van jongeren onder de 24 jaar stegen tussen 2012 en 2021 eveneens fors. Opvallend is dat vooral jonge vrouwen om euthanasie vragen. Mogelijk vragen zij eerder hulp dan

mannen. Seksueel misbruik komt opmerkelijk vaak in de levensgeschiedenis van deze vrouwen voor.

Toen Herman Bolhaar in 2022 stopte als Nationaal Rapporteur Mensenhandel en Seksueel Geweld tegen Kinderen, hield hij een indringende afscheidsspeech over seksueel kindermisbruik. Hij sprak over jongeren die 'in een permanente sfeer van dagelijkse onveiligheid' verkeren. 'Het gebrek aan normatieve kaders van wat seksueel wel en niet kan, is zoekgeraakt', stelt hij. Dit leidt tot ondermijning van de maatschappij, een onzichtbaar en onbedoeld proces met grote gevolgen. Bolhaar sprak van een 'klimaatverandering

van onze maatschappij, die we niet doorhebben, maar een verandering die op een venijnige manier boven water aan het komen is, en die klimaatverandering moeten we ogenblikkelijk aanpakken, net zoals we die andere klimaatverandering aan het aanpakken zijn.'

Oorzaken en perspectief

Een onderzoek naar de gestegen euthanasievraag bij jongeren is broodnodig. We kunnen hun dossiers doorspitten. We kunnen wijzen naar wachtlijsten in de ggz, naar eenzaamheid

die nog steeds na-ijlt vanuit de coronalockdowns. We kunnen de prestatiedruk onder tieners noemen of angst voor de toekomst. Maar laten de euthanasieonderzoekers bovendien goed naar Herman Bolhaar luisteren en zijn waarschuwing voor die verborgen, ondermijnende klimaatverandering serieus nemen. Leren van de oorzaken is van groot belang om deze tragische catastrofe te keren. En laten we nooit vergeten dat onze God een God van wonderen is, ook wanneer wij dat allerm minst verwachten. ■

Dr. Bart van den Brink | psychiater

'De manier waarop een cultuur omgaat met zieken en kwetsbaren is veelzeggend. Wat betekent het in dit licht dat euthanasie onder jongeren met psychisch lijden toeneemt?

Onderzoek onder bijna 50.000 inwoners van Nieuw-Zeeland toont dat verlies van religie vaak leidt tot minder ervaren 'zin' en 'doel in het leven'. In de psychiatrische praktijk zien we hoe jongeren zoeken naar nieuwe vormen van zin en betekenis. Tegelijk valt op dat het vertrouwen afneemt dat het mogelijk is om een goed leven te leiden, ook mét psychische klachten.

Soms lijkt het erop dat euthanasie een nieuwe vorm van barmhartigheid is geworden. Maar

door het leven te beëindigen, verdwijnen de mogelijkheden om - ondanks gebrokenheid en lijden - tóch een zinvol bestaan te leiden. Als christenen mogen we hierin samen een tegencultuur vormen: een cultuur die het lijden niet uit de weg gaat, maar het ziet, hoort en meedraagt. Waarin we oefenen in zingeving, geloof en hoop door juist het lijden in nieuw licht te mogen zetten en zien. Eén waarin we met elkaar oefenen in hoop op de toekomst van onze Heere.

In Nederland bestaan al initiatieven waarin gastgezinnen mensen met intensieve psychiatrische problematiek opvangen. Deelname aan maatjesprojecten of vrijwilligerswerk in de ggz zijn manieren om bij te dragen aan die cultuur van barmhartigheid en hoop.'

U kunt bijdragen aan de zorg voor (jonge) levens

Met uw gift heeft de NPV meer mogelijkheden om de zorg voor waardevolle mensenlevens aan te kaarten in de politiek en in de media. Draagt u bij? Geef via deze QR-code, of maak een gift over op **NL11 INGB 0004 7118 88** t.n.v. **NPV o.v.v. WAARDEVOL LEVEN**.

Puzzelt u mee?

B	N	A	D	E	N	K	E	N	V	H	O
O	L	I	D	V	O	O	R	D	E	E	L
O	K	W	E	T	S	B	A	A	R	U	B
D	T	H	E	M	A	D	A	G	B	V	I
S	E	U	T	H	A	N	A	S	I	E	D
C	W	O	N	D	E	R	E	N	N	A	D
H	J	O	N	G	E	R	E	N	D	S	E
A	T	A	D	V	I	E	S	L	I	J	N
P	L	E	V	E	N	S	E	I	N	D	E
V	R	I	J	W	I	L	L	I	G	E	R
L	I	D	M	A	A	T	S	C	H	A	P

Oplossing:

- ADVIESLIJN
- BIDDEN
- BOODSCHAP
- EUTHANASIE
- JONGEREN
- KWETSBAAR
- LEVENSEINDE
- LID
- LIDMAATSCHAP
- NADENKEN
- THEMADAG
- VERBINDING
- VOORDEEL
- VRIJWILLIGER
- WONDEREN

Oplossing gevonden?

We ontvangen de oplossing graag uiterlijk 30 januari 2026 via webpagina [npvzorg.nl/inzending-puzzel](#). Of per post: NPV, Postbus 178, 3900 AD VEENENDAAL. Vergeet niet de envelop te frankeren en uw naam en adres te vermelden.

Prijs

Beleef Klassiek stelt tweemaal twee tickets beschikbaar die wij mogen weggeven aan de winnaars. De tickets bestaan uit codes die alleen via de website van *Beleef Klassiek* te verzilveren zijn voor een concert naar keuze. Lees meer over dit NPV-ledenvoordeel op pagina 7.

De christelijke zorgverzekeraar vindt net als de NPV dat elk mensenleven bescherming en zorg verdient. De christelijke zorgverzekeraar geeft vergoedingen voor specifiek christelijke hulp, zoals: online zelfhulp, relatiecursussen, psychische zorg, stilte retraite en verblijf in een herstellingsoord.

Uw voordeel als NPV-lid:

- eenmalig een vergoeding voor de NPV-Levenswensverklaring
- 8% korting op een aanvullende (tandarts)verzekering op uw eigen polis; NPV-jongeren ontvangen 15% korting.

Als NPV-lid krijgt u bij een aanvullende verzekering meer voordelen:

- vergoeding van uw NPV-lidmaatschap
- aanvullend Zorgpakket met extra vergoedingen

Kijk op webpagina [npvzorg.nl/ledenvoordeel](#) voor de actuele voorwaarden.

Houvast bij moeilijke vragen

Ali van Dijk

De vrijwilligers van de NPV-Advieslijn 24/7 voeren telefoongesprekken met mensen die geconfronteerd worden met moeilijke behandelbeslissingen. Ik ga hierover in gesprek met Esther Gijsbertsen, sinds drie jaar betrokken bij de Advieslijn 24/7. Hoe helpt zij mensen hierin houvast te vinden? En wat geeft haar zelf houvast?

Verbinding

Tijdens het gesprek wordt al snel duidelijk wat Esther motiveert om dit werk te doen: 'Op het moment dat iemand belt en gaat vertellen, ontstaat er verbondenheid. Bellers zoeken naar houvast in een situatie die vaak wankelt tussen

hoop en vrees. Ik vind het heel bijzonder dat ik op dat moment samen met iemand een stukje mag oplopen.

Ik ervaar de meest fundamentele verbinding als je elkaar vindt in het christelijke geloof. Dan kunnen we samen vanuit Bijbelse waarden

op zoek gaan naar houvast in de concrete beslissing waarmee iemand geconfronteerd wordt.'

Op welke manier kun je de ander houvast geven?

'Allereerst door onbevooroordeeld en met een open hart te luisteren. Door begrip te tonen voelt de ander zich gehoord en gesteund. Er is vaak sprake van onzekerheid rondom behandelkeuzes; of deze wel passen bij de christelijke waarden en normen rond de beschermwaardigheid van het leven. Deze waarden, waar de NPV voor staat, geeft hen vertrouwen en houvast.

Tijdens het gesprek probeer ik helder te krijgen waar hun vraag precies ligt. Daarbij geeft een aantal kaders houvast, waarbij de waarde van het menselijk leven in alle fases van het leven het uitgangspunt is. Ik denk bijvoorbeeld mee hoe ze het gesprek met de arts hierover kunnen voeren. Heel vaak komt de afweging aan de orde of een behandeling nog wel in verhouding staat tot het doel: dient het iemands leven en welzijn?'

Wat geeft jou houvast in deze gesprekken?

'Als verpleegkundige mocht ik de basiscursus volgen die de NPV voor deze functie heeft ontwikkeld. Daarin worden vijf denklijnen uitgewerkt die een kapstok zijn voor de gesprekken. De NPV ondersteunt ons met trainingen op het gebied van gespreksvaardigheden, een jaarlijkse

cursusdag en materiaal over ontwikkelingen op medisch-ethisch gebied.

De gesprekken doe ik met een biddende houding waarin ik vaak merk dat God mijn woorden en gedachten leidt.'

'Bellers zoeken naar houvast in een situatie die vaak wankelt tussen hoop en vrees.'

Wat is voor jou de kernboodschap die je wilt meegeven?

'Laat je hart spreken en vertrouw op God! Als je een beslissing neemt, doe dit dan vanuit de waarde van het leven en vanuit de liefde die je hebt voor degene waarover de beslissing gaat. Dan mag je rust en vertrouwen vinden in het diepe besef dat uiteindelijk God Degene is Die hierin Zijn weg gaat. En hoeft je nooit spijt te hebben over de juistheid van je beslissing. Zijn almacht en liefde geven uiteindelijk het diepste houvast.'

De NPV-Advieslijn is er voor u die te maken heeft met medisch-ethische vragen.

U wordt doorverbonden met de **Advieslijn 24/7** als u vragen heeft zoals:

- o De arts stelt voor om de beademing bij mijn vader te stoppen. Doorgaan heeft volgens hem geen zin meer. Wat nu?
- o Is palliatieve sedatie een goede behandeling tijdens het stervensproces?
- o Na de 20 wekenecho zijn er zorgen over de gezondheid van ons kindje. Hoe nu verder?

Kijk voor meer informatie op webpagina npvzorg.nl/advieslijn of bel (0318) 54 78 88.

Deze man is niet de vragensteller.
De foto is ter illustratie.

Wat geeft houvast als zorg dichtbij komt?

Susanne Postma

Vraag

Al een tijdje maak ik mij zorgen over de toekomst. Ik woon alleen en dat gaat nu nog prima. Door een chronische ziekte weet ik dat ik in de toekomst zorg nodig heb. Als ik ineens zieker word, weet ik niet hoe het dan gaat. Stel dat de arts in zo'n situatie te snel beslist over mijn zorg en behandeling, zonder bijvoorbeeld rekening te houden met mijn geloofsovertuiging? Dit houdt mij erg bezig.

Antwoord

Dankuwel dat u dit deelt. Het is heel begrijpelijk dat dit u bezighoudt. Zeker omdat u weet dat uw ziekte blijvend is en er mogelijk meer klachten zullen ontstaan. Het niet weten wat u te wachten staat, kan onzeker maken.

We kunnen niet alles weten. Ik denk dat dit ook niet hoeft. Mensen die niet ziek zijn, weten ook niet hoe en wanneer hun levenseinde zal zijn. Of het plotseling komt of na een langere periode van ziekte, of we nu jong zijn of op leeftijd. We weten allemaal dat ons leven eindig is. Juist daarom kan het helpen om er alvast over na te denken. Want op het moment dát u zeker zou worden, kan het zijn dat het niet goed lukt om er rustig over na te denken.

Ik weet niet hoe het contact met uw (huis)arts is. Misschien bent u bang dat uw arts anders in het leven staat dan u en dat hij daarom beslissingen zal nemen die niet bij een christelijke levensovertuiging passen. Toch hoeft u niet bang te zijn dat hij zomaar iets zal beslissen dat tegen uw wil ingaat. De arts mag namelijk niet zonder overleg met u een behandelkeuze maken. Dat is in de wet vastgelegd. Als u te ziek bent om toestemming te geven, zal de arts dit aan uw familie of naasten moeten vragen.

*Ook als de toekomst
onzeker lijkt,
kan de NPV-
Levenswensverklaring
houvast geven.*

Praat erover

Het klinkt wellicht als een open deur, maar mijn belangrijkste advies is om met uw arts in gesprek te gaan. Vertel hem over uw

De inhoud van de NPV-Levenswensverklaring

- U wilt zo goed mogelijke medische en verpleegkundige zorg, gericht op genezing.
- Als genezing niet meer mogelijk is, wilt u zorg gericht op uw welbevinden.
- De waarde van uw leven staat vast.
- U vindt levensbeëindiging geen optie om een einde te maken aan uw lijden.

Lees meer op
npvzorg.nl/levenswensverklaring,
ook als u de verklaring wilt
aanvragen.

angsten en zorgen voor de toekomst. De NPV-Levenswensverklaring kan u daarbij helpen. Deze wilsverklaring is door de NPV opgesteld en is gebaseerd op een christelijke levensovertuiging. Er staat bijvoorbeeld in dat levensbeëindigende handelingen voor u geen optie zijn en dat u wilt voorkomen dat er eindeloos doorbehandeld wordt. De NPV-Levenswensverklaring kan als leidraad dienen voor het gesprek met uw arts.

Houvast

Als u zeker wordt, kan uw arts terugvallen op het gesprek dat u al heeft gehad en op de NPV-Levenswensverklaring. Dat geeft u en uw arts houvast voor de keuzes die dan gemaakt moeten worden. Als u te ziek wordt om zelf te beslissen, zal iemand anders dat namens u moeten doen. In de Levenswensverklaring wijst u iemand aan die namens u mag beslissen, bijvoorbeeld een familielid of een goede vriend. De Levenswensverklaring geeft aan hem eveneens houvast om samen met de arts keuzes te maken die bij uw levensovertuiging passen. ■

Dank u wel

voor uw

- tijd
- vrijwilligerswerk
- donatie
- betrokkenheid
- lidmaatschap
- partnerschap
- gebed
- verbondenheid

U hielp daarmee het standpunt uitdragen dat elk mensenleven van waarde is en bescherming verdient.

Uw gift helpt!

U draagt hierdoor bij aan de zorg voor mensenlevens

Met uw gift zorgt u ervoor dat de NPV meer mogelijkheden heeft om de zorg voor waardevol leven in Nederland aan te kaarten en deze om te zetten in actie. Wilt u dit werk helpen uitbreiden? Dit kan onder andere door het werk van de NPV financieel te steunen, via deze QR-code of door een bijdrage over te maken op **NL11 INGB 0004 7118 88** t.n.v. NPV o.v.v. **WAARDEVOL LEVEN**.

npvzorg.nl

(0318) 54 78 88
ma t/m vr 9.00-12.30 uur

voor persoonlijk
medisch-ethisch advies

stem voor
het leven

vrijwillige thuishulp
voor iedereen